

ELŐSZÓ

A Kreatív Tanulás Program (a továbbiakban KTP) a Nemzeti Közzolgálati Egyetem (a továbbiakban: Egyetem, NKE) Intézményfejlesztési tervéhez (2020–2025) kapcsolódva tűzte ki célként, hogy kialakít az egyetemen egy komplex mentori programot. Az Intézményfejlesztési terv az egyéni tanulási utak és a közösségi tanulás mellett harmadik kiemelt célként az oktató mentorrá válását tűzte ki. Ez utóbbi nagyon sok feladattal jár, annak megtervezését segíti jelen kiadvány első része, amely szakirodalmi áttekintést tartalmaz, és koncepcionális ajánlásokat fogalmaz meg a program bevezetésével kapcsolatban. A mentori folyamathoz és az oktatók mentori szerepéhez pedig a kötet második része ad támpontokat. Egy mentorálással foglalkozó kötetnek a célzott mentori tevékenységek főbb típusain túl – mint a tehetségmentorálás, a kollegiális mentorálás (vagy kortárs mentorálás) és a lemorzsolódást gátló mentorálás – szólnia kell a folyamatos szakmai fejlődés és fejlesztés releváns ismereteiről is. Ezekre a tevékenységekre úgy tekintünk mint a szervezeti működés és a személyes oktatói hatékonyság fejlesztő eszközeire. Az Egyetemet tanulószervezetnek, illetve tanuló-közösségnek tekintjük, amely fejlődési folyamatban ennek a komplex mentori programnak kiemelt szerepet tulajdonítunk.

A cél elérése érdekében állítottuk össze jelen kiadványunkat, amely két részből áll. Az első rész a három megcélzott mentori területről ad szakirodalmi áttekintést és jógyakorlatokat. Ezenfelül fontosnak tartottuk az Egyetem továbbképzési mentori tevékenységét is bemutatni, amely jó mintája lehet az oktatói mentorálásnak is. A kötet második része, ha nem is kézikönyv, de legalább egy olyan áttekintés kíván lenni, amelyet a gyakorlati mentori munkában haszonnal lehet forgatni. A kötet két része arra hívja fel a figyelmet, hogy más területeken, más országokban és más felsőoktatási intézményekben alkalmazott mentori eszközök hogyan képesek hatni a szervezeti gyakorlatokra, és hogy ezekből tanulva, ezen eszközöket alkalmazva hogyan tudna profitálni az NKE a saját közösségre adaptált mentori rendszer bevezetéséből.

A két rész összefüggő szöveg, az első részben végeztük el a téma alapos szakirodalmi kutatását, gyűjtöttük össze a hazai és nemzetközi joggyakorlatokat. A második részben pedig gyakorlati útmutatót állítottunk össze az Egyetem oktatói számára.

A nemzetközi és hazai szakirodalom kutatása és a közölt joggyakorlatok sokasága bizonyítja, hogy egyre több intézményben vezetik be valamilyen formában a mentorálást. Erős hagyománnyal rendelkezik már több hazai intézmény, főként azok, ahol vagy a szakok jellegzetessége, vagy a hallgatói merítés miatt a 2000-es évek első felében reagálni kellett arra a sajátosságra, amely a hallgatók összetételéből, heterogenitásából és a felsőoktatás tömegesedéséből következik. Nagyon jó minták vannak már az oktatói mentorálásra is, ezek főként a pandémia hatására jelentek meg, láthatóan a legtöbb felsőoktatási intézmény igyekezett az ebben az időszakban termelődött módszertani és pedagógiai tudást hasznosítani. 2023-ban jött létre a KRE ITK és a BGE kezdeményezésére a Módszertani Központok Hálózata, amely 2024 tavaszán Módszertani és Oktatásinformatikai Fórumként működik a Magyar Rektori Konferencián belül. A Hálózatnak számos hazai felsőoktatási intézmény a tagja, és folyamatosan vannak új csatlakozók. Ez egyben azt is jelzi, hogy a felsőoktatási intézmények reagálnak a szociokulturális környezetből eredő kihívásokra, és igyekeznek ezeknek tanulószervezetként megfelelni.

Az NKE-n tervezett komplex mentori program abból a szempontból egyedülálló, hogy a program nem egy-egy területre koncentrál, hanem ezeket a területeket egy komplex egészként kezeli, ezáltal képes mind az oktatói, mind a hallgatói oldal igényeit és szükségleteit figyelembe venni, és azokra megfelelően reagálni. Ezt azért tudja az Egyetem megvalósítani, mert annak léte és küldetése össze tudja kapcsolni ezeket a területeket. Az oktatói kiválósághoz segítő mentorálás biztosítja az alapfeladat (oktatás) magas színvonalú ellátását, amely során az oktatóknak mint tehetségmentoroknak és mint lemorzsolódást gátló segítőknek is jelen kell lenniük (más intézményi eszközök mellett), ugyanakkor az Egyetem merít is a közigazgatás mentori szisztémáinak tapasztalataiból, de megalapozói sorában is ott volt mentorképzésével, a mentorrendszer bevezetését megelőző kutatásaival. Egy folyamatos interaktív kapcsolatról beszélhetünk tehát, amely a jövőben is meghatározója lesz a rendszer működésének.